

the creativity and variety of skills of language teachers, helping to make grammar instruction a valuable and enjoyable enterprise for all concerned.

REFERENCES

1. Пассов Е.И. «Основы методики обучения иностранным языкам» / Е. И. Пассов. – М., 1997. – 156.
2. Бузаров В.В. Некоторые аспекты взаимодействия грамматики говорящего и грамматики слушающего (в английской диал.речи) / В. В. Бузаров. – Пятигорск, 1998. – 117с.
3. Пассов Е.И. «Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению» / Е. И. Пассов. – М.,1999. – 254 с.
4. Brumfit C.J., Johnson K. « The Communicative Approach in Language Teaching» / C.J. Brumfit, K. Johnson. – Oxford : Univ.press, 2001.
5. Harmer J.» Teaching and Learning Grammar» / J.Harmer. – Longman Group UK Limited, 2007.
6. Richards J.C., Rogers T.S. « Approaches and Methods in Language Teaching» / J.C. Richards, T.S. Rogers. – Cambr. : Univ. Press, 2003.

*А. Л. Варламова,
викладач кафедри іноземних мов професійного спілкування,
Міжнародний гуманітарний університет;
О. І. Ярмолович,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов професійного спілкування,
Міжнародний гуманітарний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ СТУДЕНТАМИ-МАГІСТРАМИ

До сучасної соціально-економічної ситуації, що характеризується інтеграцією в економіці, політиці, культурі, зростають вимоги щодо професійної підготовки фахівця, який має іншомовні навички і розвинені уміння представляти свої думки в фахових публікаціях. Проблема розвитку цих навичок і умінь в рідній і іноземній мовах напряму пов'язана з викладанням іноземних мов у ВНЗ, а також підготовкою викладацького складу освітніх закладів. Аналіз праць лінгвістів (І. Бім, М. Китайгородської, В. Костомарова, В. Сафонові) висвітлює проблеми міжкультурної комунікації. У низці досліджень акцентується увага на поширення переліку мовних компетенцій, які включають наступні складові: спеціальні, культурологічні, етнічні (Є. Пассов, І. Зимня, М. Вятютев, інші). Завдання, які сучасність ставить перед суспільством, проблема іншомовної наукової комунікації пов'язана з активізацією професійної підготовки педагогічних кадрів, а також формуванням у майбутніх вчителів наступних якостей: вмінь реалізовувати творчий потенціал, інноваційного мислення, дослідницької культури.

Метою даного дослідження є вивчення процесу формування у майбутніх викладачів іноземної мови умінь представлення наукової інформації переконання. Аргументування є головним способом реалізації цієї стратегії в науковому дискурсі.

Термін «дискурс» в даній праці за трактовкою вчених (Н.Д. Арутюнова, Е. Бенвеніст, А. Вежбіцка, М. Пеше, П. Серіо, Э. Харриси, М. Фуко) використовувався зі значенням – лінгвістики тексту, яка не тільки усвідомлює цілісність тексту, але й надфразової, стійкої єдності, що механічно породжують висловлювання і формують тексти. Використовуючи цей термін ми звертали увагу на складні комунікативні явища, які формують дискурс. До цих складових включають крім тексту ряд позалінгвістичних факторів (установки, цілі адресатів, їх думки, самооцінки і оцінки іншого).

Технічне дослідження, в подальшому – «стаття», є невід’ємною частиною наукового дослідження, яке проводять і представляють студенти-магістри, маючи керівників з фахових кафедр. Реалізація аргументації зумовлює проведення даного дослідження і є її актуальністю.

За положеннями Болонського процесу і навчальною програмою студенти-магістри активно реалізують науковий дискурс, який є різновидом академічного дискурсу. Наукові статті характеризуються «демонстративною аргументацією з експліцитними логічними зв’язками, а також чіткими розгортаннями доказів кожного положення або висновку» [1, с. 15]. В наукових і науково-технічних статтях має місце аргументація з підготовленими аргументами, тобто «реально існуючі аргументи» [2, с. 78–81].

Досвід викладання мов і ведення науково-дослідної праці у студентів з різною фаховою орієнтацією (філологічною, юридичною, економічною, технічною – комп’ютерні засоби) ми звертали увагу на потребу студентів в теоретичних текстах, які б допомагали формувати текстову аргументацію не зважаючи на мову: українську, російську, англійську. Студенти особливу увагу приділяли засобам представлення аргументування в своїх виступах (статтях, «захисті»). Актуальність даної форми наукового дискурсу реалізовувалась нами через практичні заняття з опрацюванням аргументування, як лінгвістичного елементу і його позатекстового стану. Постановка завдання, мети, місця, формування, потреб, видів аргументування.

Завдання, які використовувались, орієнтували студентів на те, що аргумент підтверджує представлену фактичну інформацію, яка формує вплив на сприймаючого, робився акцент на те, що в науковому дискурсі конотативний та інформативний тип інформації невідривно пов’язані між собою [2, с. 119–120].

Аргументація – комунікативна діяльність суб’єкта у триєдності вербального, невербального, екстралінгвістичного переконання адресата через обґрунтування правильності своєї позиції промовою [2, с. 118]. На практичних заняттях з різних дисциплін увагу студентів старших курсів звертають на регулятивні принципи наукового дискурсу. До них відносять обґрунтованість висловлювання. Майже в кожному підручнику, на кожній лекції з дисципліни «Наукові дослідження», «Захист наукових досліджень», «Практикум перекладу», «Технічний аспект іноземної мови» викладачами звертається увага студентів на обов’язкову обґрунтованість кожного положення, гіпотези, висновків. Заняття зі студентами-доповідачами з навчання аргументуванню орієнтувались на формування їх виступів. Однією з форм опрацювання є усні виступи за підготовленими письмовими текстами в аудиторії. Спираючись на дослідження С.Ю. Дашкової з проблем доведення, як складової аргументативного

міркування в науковому тексті, ми орієнтували студентів на гіпотезу, яка в науковому тексті перетворює його в наукову теорію [3, с. 24–27].

Цікавою є використання в педагогічній практиці позиції Кроткова Е.А. Студенти читали, аналізували тексти, пробуючи розпізнати в тексті різні типи аргументування: – комунікативно-функціональне (текстова побудова, що виконує функції встановлення істинності певного твердження з метою переконання); – композиційно-структурне (два обов'язкових блоки: тези, що є ключовою пропозиційною частиною тексту); – висновки (коментарі і факультативна частина висновків, які вбирають в себе повторення тез варіативно); – логіко-семантичне (умовивід, казуальність зв'язків між компонентами висловлювання). Після ознайомлення з діленням аргументування на групи студенти ставили один одному питання розпізнаючи який це вид доведення. «Що доводиться?» – це теза-аргумент. «Чим доводиться?» – казуальні аргументи. Демонстрація – «Як доводиться?».

На практичних заняттях з мови особливу увагу звертали на оформлення текстів і аргументів-висновків в них. Англomовні науково-технічні статті мають вербальні та невербальні засоби аргументації. Знаковою невербальною аргументацією є ілюстрації. В різних формах вони широко використовуються в науково-технічних статтях (таблиці, графіки, діаграми, схеми, малюнки, відео, тощо). Вони слугують наочності при викладанні інформації. Найпоширеніша форма опрацювання цих джерел інформації – порівняння. Наведемо приклад сприймання кожного з вказаних аргументів. Графіки наочно демонструють різницю між розрахунками та експериментальними даними. Таблиці є зручним інструментом систематизації інформаційних даних. Таблиці дають можливість порівняти групи даних. Діаграми як аргумент використовують з метою показати динаміку змін фізичних одиниць. Малюнки передають явище в статичній – вже відповідній формі [5, с. 81–82]. Наочні форми, що зрозуміло, були одними з найрозповсюдженіших на наших практичних заняттях. Всі вищеназвані аргументуючі ілюстрації, зазвичай, належать до особистих аргументів, що персонально вказують на авторів статей.

Белова А.Д вказує на те, що більшість наукових жанрів припускають лише об'єктивну та максимально раціональну викладку інформації. Виходячи з акценту про якість подачі інформації, яку зробила Белова А.Д., можемо сказати, що суб'єктивність в аргументах мало ймовірна. Дослідження вербальних засобів аргументації науково-технічних текстів статей створюють ієрархію. На лексичному рівні – це такі номінативні засоби: номінативно – перформативні дієслова (to note, to suppose, to think, etc); модальні слова, модальні дієслова зі значенням поняття, визначення, слова, виразу, яке має значення впевненості (it goes without saying, certainly); заперечні частки, прийменники, допоміжні дієслова, емфазі, дієслова відповідної дії або стану (prove, mean, know); дієслова, що виражають потребу, примушення (require, need, want); іменники з семантикою узагальнюючого характеру, займенники з семантикою узагальнення (all, every); слова з семантикою кількісної оцінки (more, large, etc); заперечні та неозначені займенники та інші [1, с. 280–284].

Практичне використання, запропонованої Беловою А.Д і Доронкіною Н. теорії лексичних зв'язків, формує аргументування наукового дискурсу виступу

студентів. Студентам були представлені наступні види з'єднань. Кожне з них було використане в особистому тексті. Для більшої якості було звернено увагу студентів, що надані лексичні з'єднання вказують на послідовність ситуації, а саме: – логічність конекторів (therefore, so, etc); вичленено нумеративні конектори (first, second, firstly, secondly, etc); класифікуючи конектори (internationally, historically, on the same level); протиставні сполучники, аргументативні зв'язки (but, even, at least); вказівні оператори (hardly, just, almost, no more than, no less than) [4, с. 187–188].

Висновками проведеного нами дослідження можуть бути наступні: жанр науково-технічної статті передається комунікативними і когнітивними аспектами наукового дискурсу; аргументація належить до форм когнітивного компоненту; розвиток навичок формування науково-технічного дискурсу є обов'язковою складовою для випускників вищих навчальних закладів; формуюча роль викладача в навчальному процесі є обов'язковою не тільки на рівні ознайомлення з матеріалом, але й обов'язковою на рівні опрацювання як вербальних, так і невербальних засобів аргументації, властивих формуванню науково-технічних статей.

Перспективи даної теми ми бачимо в дослідженні ключових концептів, вивчення методів використання даних концептів в педагогічній практиці в вузах України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белова А.Д. Лингвистические аспекты аргументации /А.Д. Белова. – К. :ИИА «Астрея», 1997. – 309с.
2. Григорьев Б.В. Теория и практика аргументации / Б.В.Григорьев. – Владивосток : Изд. Дальневост. ун-та. – 2005. – С. 78–119.
3. Дашкова С.Ю. Логико-прагматический анализ аргументации в научно-учебном тексте : дис.. канд. филол наук : 10.02.19 / С.Ю.Дашкова. – Кемерово : КГУ, 2004. – 154 с.
4. Доронкіна Н. Аргументативність науково-технічної статті / Н. Доронкіна / Наукові записки. – Вип.104(2). – Серія: філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім.В.Вінниченка, 2012. – С.185–188
5. Ярмолевич О.І. Чинники формування образно-концептуального професійного мислення педагога / О.І. Ярмолевич // Науковий вісник ПДПУ ; зб. наук. праць. – 1998. – Вип. 2–3.– С. 81–85.